

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

Sermo Vnicus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

In Feste Sancti Martini, Sermo. 453

Et magna quidem in horrenda morte securitas, magna in visione Christi desideranda, & tam ferventer ac singulariter desideranda, perfectio reperitur: sed id quidem longe amplius per omnem modum, quod qui mori non metuis, imò qui tanto desiderio præsentiam Domini concupiscis, vivere quoque non renuis, & expectatione molestissima fatigari: in quo enim alio non obedire potuerat, qui in hoc tanto articulo tam devotè clamabat, *fiat voluntas tua?* Hæc ergo pars nostra sit, fratres, in convivio hodierno, hanc nobis obedientiã in mensam pauperis, imò jam divitis hujus appositam diligenter consideremus, scientes quoniam ipsa est quæ à nobis exigitur, ipsa quam oportet nos præparare, ut singuli quique dicamus: quia *paratus sum, & non sum turbatus, ut custodiam mandata tua.* Nec modo Psal. 118. b
semel, aut in parte, sed paratum cor meum Deus, paratum cor meum, paratum ad utrumque, & in nullo tuam præscribens dispositionem. Forte hoc cupio & specialiter & vehementer, sed ne quidem illud recuso: sicut fuerit voluntas in cælo, sic fiat. Desidero requiem, sed non recuso laborem, fiat voluntas tua.

Nam licet ratio temporis non potuerit præstare martyrium, gloriã tamen martyris non carebit, quia voto atque virtutibus & posuit esse martyr & voluit.
Ita Sulpit. Epist. 2. ad Aurel.

DE S. CLEMENTE PAPA ET MARTYRE,

S E R M O.

Preciosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus^a. Audiat peccator & irascatur, dentibus suis fremat & tabescat. Deprehensus est in astutia sua, cecidit in foveam quam fecit, in laqueum incidit quem tetendit. Invidia siquidem diaboli mors intravit in orbem terrarum, sed ecce preciosa facta est mors sanctorum. Audi igitur hostis vitæ, mortis auctor attende. Quid valet jam fraus tua, versutia tua quid nocet? Imò verò, ut plus doleas, etiam omnia cooperantur in bonum his, qui secundum propositum vocati sunt sancti^b. Neque enim aliter quam ipsa (quæ tui est operis) de te hodie Beatus Martyr, cujus solemnia celebramus, morte corporis triumphavit: fecit siquidem de necessitate virtutem, poenam peccati in meritum gloria commutavit? fidelem se probavit in modico, ut dignus inveniretur supra multa constitui. Modicum namque erat & omninò modicum quicquid prius acceperat anima illa beata, quantum ad eam gloriam quam præsentem promeruit passione. Omnis enim delectatio hujus mundi, universa ejus gloria, quicquid denique in eo concupiscitur, prorsus modicum est, in illius felicitatis, in illius gloriae, in illius beatitudinis comparatione: si tamen vel modicum dici debet, & non potius nihilum, vapor ad modicum parens. Acceperat beatus
^a Psal. 115. c
^b Rom. 8. Sancti ipsa morte de diabolo mortis auctore triumphant.
Omnia hujus vitæ bona comparatione futurorum non nisi modicum aut potius nihilum.

Job. 12. b
*SS. non cetera
 tantum sed
 vitam expo-
 nunt pro Deo.*

Clemens nobile genus, amplas possessiones, hæreditatem multam, scientiã quoque quamplurimam, ita ut optimus quidem illius temporis philosophus haberetur. Acceperat hæc universa à Domino: Dei enim dona sunt etiam hæc. Fidelem ergo se probavit ei qui dederat, cum pro ejus amore universa contempsit, omnia detrimentum faciens, & arbitratus ut stercorea, ut lucrifaceret Christum.

Sed fortè murmurat etiam nunc inimicus, *pellem*, inquit, *pro pelle*, & *omnia quæ habet homo dabit pro anima sua*. Quid ergo? Putas quòd in ipsa corporis sui vita quam accepit à Domino, infidelis inveniatur, ut vel ipsam præferat illi? Ecce habes potestatem, irruere in eum per satellites tuos ut coarctetur è duobus, aut à Domino necesse habens, aut à corpore separari. Varia & immania exquire genera tormentorum, sed noveris te Martyri nostro fabricare coronas. Sicut enim ipsa vitæ hujus ornamenta & adjuncta contempsit, sic contemnit & ipsam, corpus omne tibi exponit in mortem, & in faciem maledicit tibi, atque idola tua sacro ore blasphematur, Dominum Deum suum etiam inter tormenta tua libere prædicat, in igne confitetur. Coronabitur ergo quia legitimè certavit, quia fideliter vicit, quia nec blandimentis vitæ hujus, nec mortis horrore à charitate Christi potuit separari. Dic quæso nobis Anima sancta, quæ sic corpus tuum supplicii exponebas, obsecro, diligebas illud, an non? Utique diligebam, inquit, nemo enim unquam odio habuit carnem suam ^d. Diligebam ergo eam, sed parum diligebam tanquam ancillam, & multo magis diligebam Dominum Deum. Utque probatio esset dilectionis, operis exhibitio; libenter ipsam quoque pro eius gloria mortem corporis amplectebam.

d' Ephes. 5. f

*Quam longe
 absumus à
 zelo & ferro-
 re Marty-
 rum!*

*Non deesse
 nobis etiam
 hodie occasio-
 nes Martyrii,
 spiritualis
 scilicet.*

Quid nos ad hæc dicimus, Fratres? Congratulamur Martyri, sed jam gloria ejus non sine nostra confusione est. Ecce enim beatus Clemens homo erat similis nobis passibilis, eadem circumdatus infirmitate, & carnis suæ eodem vinculo naturalis affectionis inhærens. Si ergo ille sic glorificavit Christum in corpore suo, & calicem salutaris accepit: quid nos retribuimus Domino pro omnibus quæ retribuit nobis? Eadem certe insignivit imagine, eodem sanguine nos redemit, & vocavit in eandem hæreditatem incorruptibilem & incontaminatam æternam, conservatam in cælis. Ut quid ergo non possumus & nos cum beato Clemente Christi bibere calicem? Sed fortè respondent aliqui, possemus si opportunitas non deesset, sed persecutionis tempus cessavit. At ego, fateor, non satis crediderim ita dicentibus. Quid enim? Quotidie ceditis puncti acis unius, & mucroni vos arbitramini posse resistere? In minimis probate conflictibus, quàm viriliter in majori certamine stare possitis. Ecce enim vobis non dicitur: Sacrificate idolis, & vivite:

vivite: aut si hoc non vultis oportet vos diversis suppliciis interire. Novit Dominus, figmentum nostrum, nec dat nobis tam forte certamen. Beato Clementi certamen forte dedit ut vinceret, & disceret quoniam omnium potentior est sapientia.

Vestrum autem certamen quale est, Fratres mei? Quotidie vobis suggeritur in cordibus vestris, frange ordinem tuum, murmura, detrahe, age remissius, infirmitatem simula, responde, ei qui fortè durius locutus est, ut satisfacias desiderio tuo: nec dicitur cuiquam, nisi hæc feceris, morieris: sed ut multum, cum difficultate & labore resistes animo tuo. Et quis sustineret tanta? Hæc enim intus audire, hæc respondere consuevimus exhortantibus nos, aut foris homini, aut intus Spiritui sancto. Si ergò in huiusmodi certamine periclitamur, si vix resistimus, si interdum etiam succumbimus, quid in illo tam gravi certamine faceremus? Si iuncis fragilibus cedit infirmitas nostra, quomodo telis resisteret? Videtis quomodo ad nihilum redacti sumus, & sicut solent mulieres aut parvuli, pugnantes laudamus alios, pugnare ipsi non possumus. Quid tamen agimus? Omnes certè ad nuptias Agni vocati sumus, & in conspectu eius vacuos apparere non licet. Diligenter ergò consideremus quæ apponuntur nobis, quoniam talia oportet nos præparare. Consideravit beatus Clemens vinum sibi appositum esse à Domino, & ipse quoque quoniam dives fuit ad nuptias illas, vinum nihilominus proprii sanguinis effusione potavit. Sed nos pauperes sumus, & vinum, Domine, non habemus. At ille, implete, inquit, hydrias aqua. Ergone & ipsa suscipietur aqua si attulerimus eam. Utique suscipietur. Nam & ipsam cum vino nobis appositam inveniet, qui secundum monita Sapientis ^e, diligenter consideravit quæ sibi apponuntur, ab eo nimirum qui venit non in aqua solù sed in aqua & sanguine. Testimoniù enim perhibuit qui vidit ^f, quòd aperto latere Domini dormientis in cruce exierit sanguis & aqua.

Quomodo nobis liceat imitari Martyres.

^e Prov. 23.2

^f Ioan. 19.

Et nos ergò Fratres, ut vel fideles nos probemus DEO nostro, si martirium sanguinis non habemus (martirium enim testimonium est) quæramus vel testimonium aquæ, & ne ipsum quidem despiciet DEUS. Tres sunt enim qui testimonium dant in terra, Spiritus, Aqua, Sanguis. Beati quibus trinum suppetit testimonium, quoniam funiculus triplex difficile rumpitur ^g. Nos si sanguinis testimonium non habemus, habemus spiritum & aquam: quoniam sine spiritu nec sanguis nec aqua sufficit; imò verò si spiritus ipse sine aqua aut sanguine invenitur, sufficit testimonium eius: quoniam spiritus veritatis est, nec sanguis nec aqua quicquam proderunt à seipsis, sed spiritus est qui testificatur in illis. Sanè tamen aut vix aut nunquam sine aqua, aut sanguine spiritum arbitror inveniri. Propterea, charissimi, quæramus vel aquam, qui sanguinem

Quale martirium nobis curandum.

^g Eccli. 4.c
Testimonium triplex; Spiritus, Aqua & Sanguis.

non habemus. Et quoniam hydriarum supra fecimus mentionem, quarum mensuras binas vel ternas, quas hydriæ capiebant. Nam & Christus triplicem nobis apponit aquam, & perfectus omnis qui fuerit in nobis sicut ipse, qui videlicet tres metretas habere potuerit. Propter hoc enim sub distinctione dicitur, binas vel ternas, ut duas ad minus constet necessarias esse, tertiam non ab omnibus exigendam.

*Triplex aqua
Salvatoris:*

1. oculorum,
2. totius corporis.
3. lateris.

*h Luc. 22. c
Sic & triplex
aqua hominis.*

1. Contritionis.
2. Mortificationis.

3. Sapientia.

*Prima abluit
conscientiam.*

2. restringit
concupiscentiam.
3. potat
animam.

*Cur maioribus
festis Ecclesia
premittat je-
iunia.*

*Opera peni-
tentiae nos
preparant ad
festa dignius
celebranda.*

Accipe igitur triplicem aquam, quam tibi Salvator apponit. Plorat super Lazarum & super civitatem Hierusalem, & hæc est *aqua prima*. Sudavit imminente jam passionis hora, & hæc est *aqua secunda*: non ab oculis tantum, sed à toto corpore manans. Hæc autem rubea est, sanguineique coloris, sicut scriptum est; *Et factus est sudor eius sicut gutta sanguinis decurrentis in terram*. Jam verò *tertia* est aqua quam & prædiximus de latere eius unà cum sanguine emanasse. Et tu ergo *primam* quidem habes, si rigas lachrymis tuis conscientia tuæ statum & dolore compunctionis præteritorum diluis maculas peccatorum. *Secundam* aquam habes, si in sudore vultus tui vesceris pane tuo: & labore poenitentia corpus tuum castigas, ac restringis concupiscentia flammam. Est autem sanguinei coloris sive propter laborem, seu etiam propter ipsum quem extinguit concupiscentia ignem. Jam verò si proficere potes usque ad devotionis gratiam, potaberis *aqua sapientia* salutaris, & spiritus Christi qui super mel dulcis est, fiet in te fons aqua salientis in vitam æternam. Et memento hanc esse aquam, quæ procedit de latere dormientis, & sine omni molestia fluit. Oportet enim jam mortuum esse mundo, qui in hac voluerit gratia delectari. Ergo ut breviter repetam, *prima* quidem à præteritis delictis abluit conscientiam; *secunda* ut futura caveas, extinguit concupiscentiam; *tertia* si ad eam pervenire merueris, potat animam sitientem.

S E R M O.

In Vigilia Sancti Andreae Apostoli.

Sanctorum festa præcipua Patrum sanxit auctoritas votivis prævenienda jeuniis. Utiliter planè, & non ad insipientiam nobis, si adfuerit qui advertat. Multa siquidem quotidie peccata contrahimus, & in multis offendimus omnes: nec tutum omnino est celebrandas suscipere festivitates sacras, maximèque eas quæ maximæ sunt, nisi prius abstinentia purificatione præmissa, quo & digniores & capaciores inveniamur spiritualium gaudiorum. Sic enim justus in principio sermonis accusator est sui, nec nisi à propria reprehensione laudes incipit alienas. Quod si etiam justus trepidat sollicitus prævenire eum, qui ipsas quoque paratus est justitias judicare; quid agimus nos, quorum interim judicata non fuerint